

The Role of Second Homes in Social Harms
Case Study: Babolsar Border City

Elahe Shakeri Mansour^{1*}.

1- PhD in Geography and Urban Planning, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran

Received: 25 April 2021

Accepted: 20 January 2021

Abstract

Babolsar is one of those cities that second homes have considerably occupied its area. Despite positive economic effects, the second homes expose many negative impressions on the host society such as social harms. New social harms like cohabitation and informal marriage, theft, rent seeking activity and land grabbing, violence and mugging have been formed in Babolsar. Therefore, the aim of the study is to investigate various social harms (theft, addiction, spouse abuse, run away, cohabitation and informal marriage, prostitution, rent seeking activity and land grabbing, gambling, mugging, violence, divorce, homelessness, suicide and self-immolation, child abuse, demolishing public and private properties) in Babolsar border city and questionnaire was used to do so. The present research is applied and descriptive-analytical in terms of purpose and nature, respectively. Documentary and field researches were used to collect data. Statistical society is all Babolsar residents and volume of sample was 382 people through Cochran formula. T test and Friedman test were exerted to investigate and assess the social harms and to prioritize, respectively. T test results indicated that the social harms such as theft with mean 4.29, mugging with 3.93, violence with 3.68, cohabitation and informal marriage with 3.77, rent seeking activity and land grabbing with 3.38 had the highest ranks and run away with mean 2.43, unemployment with 2.48, addiction with 2.51 and homelessness with 2.54 had the lowest ranks in Babolsar. Based on Friedman test, theft, mugging, violence, cohabitation and informal marriage, and rent seeking activity and land grabbing are ranked from the first to the fourth priority. Therefore, it is proposed to provide a comprehensive pattern of distribution for the second homes in Babolsar and judicial law enforcement agencies should then apply greater control and oversight to prevent identified social harms.

Keywords: Second Homes, Social Harms, Border City Babolsar.

* . Corresponding Author (Email: E.shakeri@modares.ac.ir)

Copyright © 2021 Journal of Border Studies. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution- noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages provided the original work is properly cited.

نقش خانه‌های دوم در آسیب‌های اجتماعی مطالعه موردی: شهر مرزی بابلسر

الهه شاکری منصور^۱ - دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۲/۰۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۱/۰۱

چکیده

شهر بابلسر از جمله شهرهایی است که خانه‌های دوم بخش قابل توجهی از مساحت آن را تشکیل می‌دهند. خانه‌های دوم علاوه بر اثرات مثبت اقتصادی که بر جامعه میزبان می‌گذارند اثرات منفی بسیاری نیز برجای می‌گذارند که از مهم‌ترین این اثرات، آسیب‌های اجتماعی می‌باشد. در شهر بابلسر نوع جدیدی از آسیب‌های اجتماعی هم‌چون هم‌باشی و ازدواج غیررسمی، رانت‌خواری و زمین‌خواری و سرقت، خشونت، زورگیری شکل گرفته است. لذا هدف این نوشتار بررسی انواع آسیب‌های اجتماعی (سرقت، اعتیاد، همسر آزاری، فرار از منزل، هم‌خانگی (هم‌باشی) و ازدواج غیررسمی، فحشا و روسپی‌گری، رانت‌خواری و زمین‌خواری، قماربازی، زورگیری، خشونت، طلاق، بی‌خانمانی، خودکشی و خودسوزی، کودک‌آزاری، تخریب اموال عمومی و خصوصی) در شهر مرزی بابلسر می‌باشد که برای این منظور از پرسشنامه استفاده شده است. پژوهش حاضر از نظر ماهیت توصیفی-تحلیلی و از نظر هدف کاربردی است. روش مورد استفاده برای گردآوری اطلاعات نیز میدانی و اسنادی است. جامعه آماری این پژوهش کلیه ساکنان شهر بابلسر و حجم نمونه از طریق فرمول کوکران ۳۸۲ نفر می‌باشد. برای بررسی و سنجش آسیب‌های اجتماعی از آزمون (T) و اولویت‌بندی آن‌ها از آزمون فریدمن استفاده شده است. یافته‌های حاصل از آزمون (T) نشان داده است که آسیب‌های اجتماعی همچون سرقت با میانگین (۴/۲۹)، زورگیری (۳/۹۳)، خشونت (۳/۶۸)، هم‌خانگی (هم‌باشی) و ازدواج غیررسمی (۳/۷۷)، رانت‌خواری و زمین‌خواری (۳/۳۸) بیشترین میزان و آسیب‌های اجتماعی فرار از منزل با میانگین (۲/۴۳)، بیکاری (۲/۴۸)، اعتیاد (۲/۵۱) و بی‌خانمانی (۲/۵۴) کمترین میزان را در شهر بابلسر به خود اختصاص داده‌اند. بر اساس آزمون فریدمن نیز آسیب‌های اجتماعی سرقت، زورگیری، خشونت، هم‌خانگی (هم‌باشی) و ازدواج غیررسمی و رانت‌خواری و زمین‌خواری اولویت اول تا چهارم را در شهر بابلسر کسب نموده‌اند. لذا پیشنهاد می‌گردد ابتدا الگوی جامعی از توزیع خانه‌های دوم در شهر بابلسر ارائه گردد؛ سپس سازمان‌های انتظامی قضایی کنترل و نظارت بیشتری برای جلوگیری از بروز آسیب‌های اجتماعی شناسایی شده اعمال نمایند.

واژگان کلیدی: خانه‌های دوم، آسیب‌های اجتماعی، شهر مرزی بابلسر.

مقدمه

پس از جنگ جهانی دوم تحولات زندگی بشر در زمینه گسترش شهرنشینی، بهبود وسایل حمل‌ونقل، گسترش راه‌های ارتباطی، افزایش اوقات فراغت، افزایش جمعیت، صنعتی شدن، ایجاد کلان‌شهرها، آلودگی‌های محیط شهری و از طرفی ارتقای استانداردهای زندگی، افزایش درآمد شهرنشینان و وضعیت مسکن اول سبب تمایل مردم به استفاده از تفریحات سالم و در نتیجه سرمایه‌گذاری و پس‌اندازهای شخصی در مکان‌های خوش آب‌وهوا و آرامش‌بخش در محدوده‌های دور از غوغای زندگی ماشینی و آپارتمان‌نشینی موجود در خارج از کلان‌شهرها شده است. این تمایل که گسترش خانه‌های دوم را به همراه داشته، از پدیده‌های مهم دهه‌های حاضر است به طوری که آلدسکوگیوس آن را در برخی کشورها به‌عنوان بخش اجتناب‌ناپذیر زندگی شهری جدید قلمداد می‌کند (ایزدی و صلح‌جو، ۱۳۹۷: ۱۳۰). رونق اتومبیل‌های سواری در دهه ۱۹۶۰ باعث افزایش عمده در مالکیت خانه‌های مردم شد و این باعث رشد چشم‌گیر در تعداد خانه‌های دوم در کرانه‌های شهرهای عمده بسیاری از کشورها گردید (Hall & Muller, 2004: 7-8).

در مورد خانه‌های دوم تعریف واحدی وجود ندارد؛ در فرهنگ جغرافیای انسانی جانستون در این مورد چنین آمده است: خانه دوم، خانه‌ای است که به‌وسیله خانوارهای ساکن در نقاط دیگر خریداری و یا به مدت طولانی اجاره می‌شود. چنین خانه‌هایی معمولاً در نواحی روستایی قرار داشته و برای مقاصد تفریحی استفاده می‌شوند، دارای اسامی خانه‌های آخر هفته و خانه‌های تعطیلات نیز هستند (خسروی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۱: ۶۶؛ Johanston, 1988: 423). هوگندرون معتقد است خانه‌های دوم جز لاینفک و پویای گردشگری می‌باشند که گاهی برای گذران اوقات فراغت، گاهی برای دوران بازنشستگی و گاهی برای سرمایه‌گذاری خریداری می‌شوند و نتیجه افزایش ثروت و اوقات فراغت است (Hoogendooren and Visser, 2010: 549).

به‌طور کلی اغلب محققان پدیده خانه دوم را از این نظر که نیازمند یک محیط آرام و طبیعت جذاب است؛ مربوط به نواحی روستایی می‌دانند و در انبوه مطالعات پیشین، غالباً این پدیده در بستر نواحی روستایی بررسی و تحلیل شده است. درحالی‌که شهرهای زیادی هستند که خانه‌های دوم، بخش‌هایی قابل توجهی از مساحت آن‌ها را تشکیل می‌دهند و آثار متعددی به دنبال دارند (Coppock, 1977: 48; Groth, 1994: 123; Timothy, 2004: 137; Stiman, 2019: 5). خانه‌های دوم در مناطق شهری عمدتاً برای نخبگان شهری است و برای اهدافی غیر از گذران اوقات فراغت استفاده می‌شود (Coppock, 1977: 49; Stiman, 2019: 5). به دلیل بازسازی اقتصادی جهانی و الگوهای گسترده نابرابری ثروت، نخبگان به‌طور فزاینده‌ای قادر به خرید چندین خانه، اغلب در سطح بین‌المللی می‌باشند (Butler & Lees, 2006: 471; Lees, 2003: 2501; Ley, 2011: 68; Paris, 2010: 123; Sassen, 2001: 94). پژوهش‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که مالی‌سازی و ظهور سرمایه‌داری در بازار املاک و مستغلات منجر به افزایش تعداد خانه‌های دوم در شهرها خواهد شد (Fernandez et al, 2016: 2445; Paris, 2010: 20; Rogers & Koh, 2017: 11). همان‌گونه که پاریس (۲۰۰۹) اشاره می‌کند که خانه‌های دوم در مناطق شهری به‌عنوان پتانسیل سود سرمایه و گزینه‌های انعطاف‌پذیر آینده شامل فروش به ساکنان یا سرمایه‌گذاران، یا نگهداری به‌عنوان سرمایه‌گذاری و اجاره خصوصی شامل اجاره به دانشجویان، یا به‌عنوان "تعطیلات" اجاره داده می‌شود (Paris, 2000: 300). لذا بررسی پدیده خانه دوم در بستر مراکز شهری از منظر دامنه وسیع آثار و تبعاتی که دارند واجد ارزش است.

در حال حاضر شهرهایی که با این پدیده روبه‌رو هستند نسبت به شهرهایی که خانه دوم کمتر در آن‌ها به چشم می‌خورد، ویژگی‌ها و سیمای کاملاً متفاوتی دارند. در این شهرها ساختمان‌هایی که باهدف تأمین خانه دوم ساخته می‌شوند غالباً سبک و ظاهری متفاوت و متمایز از ساختمان‌های بومی دارند. آن‌ها بلندمرتبه‌ترند، نمای اعیانی‌تری دارند و هیچ‌سختی با محیط و اقلیم آن، ندارد (کاظم‌زاده مس‌چی، ۱۳۹۶: ۲-۳). اثرات خانه‌های دوم بر مناطق و مکان‌های میزبان

از منظرهای مختلف مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است، که غالباً بر متغیرهای اقتصادی و زیست محیطی متمرکز شده اند (Atkinson et al, 2007:8; Hoogendoorn & Visser, 2011:551) و به مسائل فرهنگی-اجتماعی توجه چندانی ننموده اند (Coppock, 1977: 36; Marjavaara, 2008:19; Hay & Visser, 2014:38). این تأثیرات فرهنگی-اجتماعی منشأ بسیاری از درگیری‌ها و آسیب‌های اجتماعی در مقصد می‌باشد (Gallent, Tewdwr, 2000:4). صاحبان خانه‌های دوم اغلب بیان گر سبک زندگی و ارزش‌های شهری هستند که به طور موقت به محیطی با هنجارها و ارزش‌های مختلف تزریق می‌شوند و منجر به عدم تعادل با زندگی ساکنان محلی خواهند شد (Marjavaara, 2008:17). در این پژوهش به تعارضات اجتماعی فرهنگی با جامعه میزبان که منجر به شکل‌گیری انواع آسیب‌های اجتماعی در شهرهای ساحلی به‌ویژه با ماهیت مرزی شده است، می‌پردازد.

آسیب‌های اجتماعی به هر رفتاری گفته می‌شود که برخلاف هنجارها و فرم‌های اجتماعی از فرد سرزده و کارکرد وی را مختل کرده و به تبع آن کارکرد خانواده و جامعه را تحت شعاع قرار دهد (ساروخانی، ۱۳۸۰: ۵۲۴) و یا به هر نوع عمل فردی یا جمعی اطلاق می‌شود که در چهارچوب اصول اخلاقی و قواعد عام جامعه قرار نمی‌گیرد و در نتیجه با منع قانونی و یا قبح اخلاقی و اجتماعی روبه‌رو می‌گردد (عبداللهی، ۱۳۸۱: ۱۵). با نگاهی به این تعریف می‌توان به ابعاد وسیع و گسترده و سیر رو به رشد آسیب‌های اجتماعی پی برد (معمدی، ۱۳۸۶: ۳۲۸) که شامل آسیب‌های اجتماعی طلاق، آسیب‌های اجتماعی جوانان، آسیب‌های اجتماعی اعتیاد، آسیب‌های اجتماعی اینترنت، آسیب‌های اجتماعی ماهواره و آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان می‌باشد. هدف آسیب‌شناسی اجتماعی شناخت کج رفتاری، علل و عوامل، انواع و پیامدهای آن می‌باشد (قاسمی قوشه‌گنبدی و عطوفی سلمانی، ۱۳۹۴: به نقل از صدیق سروسستانی، ۱۳۸۶: ۱۰-۱۱).

در سال‌های اخیر مسائل و حساسیت‌های مناطق مرزی منجر به توجه روزافزونی به مرزها و مناطق مرزی شده است و کشورها را به این فکر واداشته که مناطق مرزی به‌خصوص نوار ساحلی را در برنامه‌های توسعه مورد توجه قرار دهند (ولیقی زاده و حسین نژاد، ۱۳۹۵: ۳). شهرهای مرزی به دلیل تماس با محیط‌های گوناگون داخلی و خارجی از ویژگی‌های خاصی برخوردارند (احمدی پور و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۹). در سراسر مرزهای کشور ایران مرزنشینانی سکونت دارند که در زندگی خود دارای مشکلات بسیار و متعددی می‌باشند. عمده‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: بیکاری، فقر، کمبود درآمد و سرمایه، مشکلات امنیتی و سیاسی، کمبود زمین‌های کشاورزی، آب، مراکز بهداشتی، کمبود راه‌های ارتباطی و غیره (خوشفر و همکاران، ۱۳۹۵: ۵۳). با توجه به توسعه روزافزون مناطق شهری و مهاجرت بی‌رویه روستاییان و همچنین گردشگران به این مراکز برای دستیابی به درآمد و رفاه بیشتر، این مسئله منجر به تمرکز جمعیت در این شهرها و بالا رفتن هزینه‌های خانواده و معضلات اجتماعی در این شهرها شده است. به‌عنوان مثال می‌توان به عواملی مهمی همچون نابرابری اقتصادی، انومی، عدم توزیع عادلانه منابع کمیاب ثروت، قدرت و منزلت، ساختارهای معیوب نظارتی و فقدان کنترل اجتماعی اشاره نمود که منجر به بروز سرقت در استان‌های مرزی کشور نسبت به سایر استان‌های کشور شده است (رحمتی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۰۲). به عبارتی مرزنشینان بیش از سایر اقشار مردم در نقاط دیگر کشور از نظر اقتصادی آسیب‌پذیرتر می‌باشند (رحمتی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۰۵).

در شهر بابلسر به‌واسطه آب‌وهوای مطبوع و قرارگیری در حاشیه بزرگ‌ترین دریاچه جهان و سواحل زیبای آن به‌عنوان بخشی از مهم‌ترین مناطق گردشگری و مهمان‌پذیر کشور، همه‌ساله مقصد بسیاری از گردشگران داخلی می‌باشد. فراهم بودن کلیه امکانات رفاهی و زیرساختی در کنار چشم‌اندازهای زیبا ساحل دریا در این شهر منجر به افزایش تقاضای گردشگران جهت تهیه خانه دوم در این شهرها شده است. در حال حاضر به‌واسطه ساخت‌وسازهای صورت گرفته در سالیان اخیر، خانه‌های دوم بخش قابل‌ملاحظه‌ای از این شهر را تشکیل می‌دهند. از همین رو به نسبت چند دهه قبل، تغییرات گسترده‌ای در شکل و عملکرد آن‌ها تحت تأثیر خانه‌های دوم اتفاق افتاده است. تغییرات گسترده‌ای که حتی

شیوع بیماری کرونا نیز نتوانسته مانع آن شود و حتی منجر به رشد خانه‌های دوم و افزایش قیمت زمین شده است. حضور این غیربومیان به همراه مسافران و گردشگران به استان منجر به شکل‌گیری انواع آسیب‌های اجتماعی از جمله نزاع‌های خانوادگی و خیابانی، قتل و جرح، طلاق و اعتیاد، کودکان کار، فرزندناشویی، همباشی، خانه‌های مجردی مردان متأهل، کلاهبرداری، بداخلاقی‌های اجتماعی، نزاع‌های خیابانی، جرائم مسلحانه، قتل، تجاوز به عنف شده است. از این‌رو شناسایی این آسیب‌های با توجه به نفوذ شبکه‌های مجازی به پایگاه خانواده‌های بومی و از طرفی دیگر هجوم مسافران و گردشگران به این شهر منجر به شکل‌گیری آسیب‌های جدیدی گردیده است. از این‌رو نیاز به بررسی جدی و آسیب‌شناسی اجتماعی خانه‌های دوم در شهر بابلسر از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بنابراین پژوهش حاضر به دنبال آزمون این فرضیه است خانه‌های دوم چه تأثیری بر آسیب‌های اجتماعی در شهر بابلسر دارد؟

پیشینه پژوهش

در رابطه با اثرات خانه‌های دوم بر جامعه میزبان مطالعات و تحقیقات بسیاری صورت گرفته است. در ادامه به برخی از مهم‌ترین و مرتبط‌ترین پژوهش‌های صورت گرفته اشاره شده است.

بریدا^۱ و همکاران (۲۰۰۹) در خانه‌های دوم و نیاز به سیاست برنامه‌ریزی به بررسی اثرات اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی فرهنگی در جنوب تیرول^۲ پرداخته‌اند. آن‌ها وجود خانه‌های دوم را منجر به افزایش نرخ املاک و دارایی‌ها و همچنین افزایش قیمت محصولات بومی به دلیل افزایش تقاضا می‌دانند. همچنین خانه‌های دوم افزایش قیمت زمین و مسکن را نیز به همراه داشته است که این عامل خود منجر به دافعه و مهاجرت بومیان از منطقه شده است. آن‌ها از دست دادن هویت فرهنگی و آداب‌ورسوم قدیمی، افزایش نرخ جرم و جنایت و کاهش دسترسی به مسکن قابل استطاعت را از مهم‌ترین تأثیر اجتماعی فرهنگی خانه‌های دوم در جنوب تیرول شناسایی نموده‌اند. کاتین^۳ در سال (۲۰۱۱) در پایان‌نامه خود تحت عنوان اثرات فضایی و فرهنگی اجتماعی توسعه خانه‌های دوم در افریقای جنوبی به تغییر و تحولات خانه‌های دوم بر اساس یک کار میدانی در افریقای جنوبی پرداخته است. وی نتیجه می‌گیرد که از لحاظ انباشت سرمایه توسعه خانه‌های دوم منجر به توسعه نامطلوب و جابه‌جایی جامعه محلی در نتیجه افزایش قیمت املاک و کمبود مسکن گشته است. همچنین برداشت جامعه میزبان نیز دارای اهمیت می‌باشد. در نتیجه این تضاد و دوگانگی میان جامعه میزبان و مهمان سبب شکل‌گیری یک پارادوکس در منطقه می‌شود. هی و ویسر^۴ (۲۰۱۴) در مقاله خود با عنوان ویژگی‌های اجتماعی فرهنگی و اقتصادی خانه‌های دوم در شهر روزندال^۵ افریقای جنوبی با اشاره به اینکه خانه‌های دوم در سال‌های اخیر نقش اصلی را در تغییر فضاهای اقتصادی جغرافیای شهرهای کوچک در افریقای جنوبی ایفا نموده‌اند، به بررسی اثرات اجتماعی آن بر گروه‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی می‌پردازد. آن‌ها مهم‌ترین اثرات اجتماعی فرهنگی خانه‌های دوم در شهر روزندال را دگرگونی بر شخصیت و هویت افراد محلی، افزایش قیمت زمین که منجر به کاهش قدرت خرید ساکنان محلی شده است، عدم دسترسی به مسکن قابل استطاعت، بیکاری، افزایش هزینه‌های زندگی، مهاجرت، افزایش سکونتگاه‌های غیررسمی، کاهش تعداد کارگران روزمزد شناسایی نموده‌اند. گالنت (۲۰۱۴) در مقاله خود با عنوان ارزش اجتماعی خانه‌های دوم در جوامع روستایی به این مسئله اشاره می‌کند افزایش خانه‌های دوم اگرچه اثرات اقتصادی، زیست‌محیطی و کالبدی بر جوامع می‌گذارد، اثرات اجتماعی فراوانی نیز به همراه خواهد داشت. او اذعان

- 1 .Brida
- 2 .South Tyrol
- 3 .Ine Cottyn
- 4 .Hay & Visser
- 5 .Rosendal

می‌کند که افزایش خانه‌های دوم منجر به اختلال در باز مسکن و افزایش قیمت زمین و مسکن خواهد شد که در نتیجه منجر به رانت‌خواری می‌شود. این مسئله دسترسی بومیان به مسکن را با مشکل مواجه ساخته است و از طرفی منجر به افزایش نرخ اجاره‌بها در این مناطق نیز شده است. لذا بومیانی را که توانایی خرید و اجاره مسکن را ندارند، به سمت مسکن غیرقابل استطاعت و با مهاجرت از این مناطق به مناطق حاشیه‌ای سوق داده است. همچنین حضور غیربومیان و سبک زندگی آن‌ها منجر به دگرگونی بر شخصیت و هویت افراد محلی گردیده و در نتیجه جرم و جنایت را به همراه داشته است. روکا^۱ (۲۰۱۶) کتاب گردشگری خانه دوم در اروپا؛ مباحث سبک زندگی و واکنش‌های سیاسی را با گردآوری طیف گسترده‌ای از مطالعات دوازده کشور اروپایی، با مروری بر نیروهای محرک در تنوع فضایی و پیچیدگی اجتماعی گسترش خانه‌های دوم در سراسر اروپا و همچنین در زمینه الگوهای جابه‌جایی معاصر ارائه می‌دهد. او این اثر را با نگاهی چندجانبه در ارتباط با پدیدارشناسی خانه دوم، به‌عنوان یک سبک زندگی مبتنی بر تفریح و سرگرمی و جزئی از الگوهای کاربری زمین پسا مولد که موجب تغییر در چشم‌اندازهای طبیعی می‌شود به نگارش درآورده است. این کتاب نشان می‌دهد که گردشگری خانه دوم به بخش مهمی از اقتصاد تبدیل شده که دیگر نمی‌توان به آن اجازه توسعه آزادانه داد. خانه‌های دوم اغلب باعث اختلال در مناظر زیبا و افزایش فشار انسان بر محیط‌های طبیعی می‌شوند. در نتیجه، این پدیده یکی از مخاطرات عمده برنامه‌ریزی فیزیکی مناطق گردشگری است. استیمن^۲ (۲۰۱۹) در مقاله خود با عنوان خانه‌های دوم در شهر و روستا؛ ارزیابی مجدد خانه‌های تعطیلات در قرن بیست و یکم ابتدا این مسئله را مطرح می‌کند که جهانی‌شدن و گسترش سرمایه‌داری و سوداگری املاک و مستغلات در زمین و مسکن منجر به شکل‌گیری نوعی از مسکن شده است که تحت عنوان خانه‌های دوم شهری نامیده می‌شود. او اذعان می‌کند که این خانه در محیط‌های شهری آثار اجتماعی اقتصادی متعددی برجای می‌گذارد که مهم‌ترین آن تغییر فرهنگ بومی، ارتباطات منفی، از بین رفتن یکنواختی در منطقه می‌باشد. میرزا کریمی اصفهانی (۱۳۹۲) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان نقش‌آفرینی فضایی-کالبدی خانه‌های دوم در باغ بهادران اصفهان، برهم خوردن یکپارچگی اجتماعی جامعه میزبان و تشدید نابرابری‌های اجتماعی در منطقه را از آسیب‌های اجتماعی باغ بهادران در اصفهان دانسته است. رئیسی (۱۳۹۳) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان پیامدهای اجتماعی خانه‌های دوم در نواحی روستایی؛ مطالعه موردی: دهستان نسا، اثرات و آسیب‌های اجتماعی خانه‌های دوم را شامل افزایش مهاجرت، دوگانگی اجتماعی، تغییر در شیوه زندگی و الگوهای رفتاری، شکل‌گیری واگرایی اجتماعی و تهدید سلامت اجتماعی شناسایی نموده است. احمدی گتایی (۱۳۹۵) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود تحت عنوان بررسی رابطه بین توسعه گردشگری خانه‌های دوم و تغییر سبک زندگی در نواحی روستایی (مطالعه موردی روستاهای امیرآباد و علی‌آباد بخش چمستان شهرستان نور)، از مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی خانه‌های دوم به تغییر سبک زندگی روستاییان اشاره نموده است. توکلی بیدگلی (۱۳۹۵)، در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود تحت عنوان ارزیابی پیامدهای گسترش گردشگری خانه‌های دوم (نمونه موردی: بخش قمصر)، تغییر در سبک زندگی مردم محلی، افزایش رفتارها و هنجارهای بیگانه با جامعه محلی، افزایش نزاع و درگیری و شکایات به کلاتتری و افزایش مهاجرت از منطقه را از اثرات و آسیب‌های اجتماعی در منطقه قمصر شناسایی نموده است. کاظم‌زاده مس‌چی (۱۳۹۶) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان سنجش اثرات خانه‌های دوم بر پایداری اجتماعی و اقتصادی شهرهای نوار ساحلی استان مازندران، اثرات و آسیب‌های اجتماعی را شامل از بین رفتن پیوستگی جامعه میزبان؛ افزایش تعارض فرهنگی جوامع میزبان و مهاجر؛ تشدید مهاجرت روستاییان به شهر؛ ایجاد اختلاف و کشمکش؛ کاهش امکان خانه‌سازی برای روستاییان؛ افزایش ناهنجاری‌های بیگانه با جامعه محلی؛ انتقاد عمومی از خالی

1 .Roca

2 .Stiman

بودن خانه‌ها در بیشتر ایام سال؛ قطبی شدن الگوی زیست (بومی و غیربومی)؛ افزایش تراکم جمعیت و ترافیک دانسته است. عنابستانی و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله‌ای با عنوان بررسی تأثیر رواج گردشگری خانه‌های دوم بر توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی مطالعه موردی: شهرستان کلاردشت، ایجاد رقابت و از بین رفتن پیوستگی جامعه روستایی؛ تضعیف یا تشدید مهاجرت روستاییان به شهر؛ ایجاد اختلاف و کشمکش؛ کاهش امکان خانه‌سازی برای روستاییان؛ تغییر مفهوم کار نزد روستاییان؛ تعارض اجتماعی و فرهنگی میان روستاییان و صاحبان خانه‌های دوم؛ اعتراض و انتقاد عمومی به دلیل خالی بودن روستا در بیشتر روزهای سال؛ مهاجرت جوانان؛ گسیختگی ساختار اجتماعی؛ رنجش روستاییان و واکنش رفتار منفی محلی؛ ازدیاد تخلفات اجتماعی را از جمله اثرات اجتماعی خانه‌های دوم در شهرستان کلاردشت شناسایی نموده‌اند. رازقی و همکاران نیز در سال (۱۳۹۶) در پژوهش خود با عنوان خانه‌های دوم: تحلیل کیفی شکل‌گیری و کارکرد خانه‌های دوم در شهر بابلسر به اثرات اجتماعی همچون افزایش ناهنجاری‌های اجتماعی، افزایش هزینه مسکن، حاشیه‌نشینی در شهر بابلسر اشاره نموده‌اند. هدایت و باسیتی (۱۳۹۹) در پژوهش خود با عنوان مرزنشینی، اقتصاد مرزی و آسیب‌های خانواده (مورد مطالعه: شهرهای مرزی بانه و مریوان) به انواع آسیب‌های خانواده در شهرهای مرزی اشاره نموده‌اند که می‌توان از آن‌ها بهره جست. این آسیب‌ها شامل: ورود ارزش‌های متضاد، دوقطبی شدن سن ازدواج، ضعف پیوند بین نسلی، شیوع فساد، افزایش آسیب‌های جنسی و جسمی، افزایش خشونت خانگی، مصرف مواد انرژی‌زا، فقر فرهنگی خانواده‌ها، طلاق‌های زودهنگام و شیوع مسائل جنسی خانواده‌ها، طلاق عاطفی زوجین، افزایش خشونت خیابانی، بیکاری بیش‌ازحد، افزایش قیمت زمین و مسکن می‌باشند.

بیشتر مطالعات انجام‌شده در باب موضوع خانه‌های دوم، بر خانه‌های دوم روستایی تأکید دارند و شکل‌گیری این پدیده در شهرها را نادیده گرفته‌اند. از سوی دیگر بیشتر مطالعات، به اثرات کالبدی و اقتصادی خانه‌های دوم پرداخته‌اند و به شناسایی دقیق انواع آسیب‌های اجتماعی ناشی از وجود خانه‌های دوم در مناطق شهری به‌ویژه شهرهای مرزی در کشور توجه ننموده‌اند. از این رو وجه افتراق این پژوهش با مطالعات پیشین تأکید بر شناسایی آسیب‌های اجتماعی خانه‌های دوم در شهر مرزی و گردشگری بابلسر می‌باشد.

مبانی نظری

گسترش خانه‌های دوم کارکردها و پیامدهای گوناگونی دارد. خانه دوم نه تنها می‌تواند بر مسائل اقتصادی و محیطی تأثیرگذار باشد بلکه برخورد ناآگاهانه با آن نیز می‌تواند آن را از یک فرصت به یک چالش بزرگ اجتماعی تبدیل کند (رزاقی و همکاران، ۱۳۹۶: ۳۲۷). اثرات اجتماعی و فرهنگی خانه‌های دوم در نقاط مقصد، از مهم‌ترین تأثیرات این پدیده به حساب می‌آیند، چون تغییرات ایجادشده فرهنگ و آداب‌ورسوم جامعه میزبان را هدف قرار می‌دهد و هنگامی که فرهنگی در جامعه‌ای رواج پیدا کرد تا مدت‌های طولانی در بین مردم باقی می‌ماند و تأثیراتش وجود خواهد داشت. در طول دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ اثرات اجتماعی مرتبط با مالکیت خانه دوم باعث نگرانی‌های بزرگ در میان جمعیت روستایی و برنامه‌ریزان شد (Hall & Müller, 2004: 19). در کتاب کاپوک (۱۹۷۷) نیز که در زمینه خانه‌های دوم نوشته شد، طرح مسائل مهم اجتماعی و فرهنگی بخش مهمی از آن را تشکیل می‌داد (Marjavaara, 2008: 17). به‌عنوان نمونه، افزایش قیمت خانه‌ها در اثر تقاضای گروهی از مردم برای خرید خانه‌های دوم منجر به این می‌شود که بخشی از مردم بومی که درآمد کمتری دارند، برای خرید خانه‌های شهر با روستای خود دچار مشکل شوند (Ashby et al, 1975: 329). برخی افراد، تغییرات روستایی را به دلیل بازسازی اقتصادی و پیامد روند جهانی‌شدن، سازمان‌های تجاری جدید و نوآوری‌های فناورانه می‌دانند که گاه منجر به بیکاری و ترک روستا می‌شود. بر این اساس مردم، روستا را نه تنها برای اشتغال، بلکه برای تحصیل و زندگی شهری ترک می‌کنند و صاحبان خانه دوم فقط شکاف‌های ناشی از

مهاجران روستایی را به صورت فصلی پر می‌کنند. به همین دلیل این روستاها ممکن است به استراحتگاه‌های فصلی تبدیل شوند که این امر تبعاتی از جمله افزایش میزان جرم و جنایت (Hall & Müller, 2004: 21) و یا انواع آسیب‌های اجتماعی را به همراه خواهد داشت.

اصطلاح آسیب‌های اجتماعی، بر اساس نظریه ارگانیزم و اندام‌وارگی در علوم اجتماعی و از مقایسه علوم اجتماعی با علوم زیستی یا از مقایسه جامعه و بدن انسان اقتباس شده است (ممتاز، ۱۳۸۱: ۴۹-۶۰). همان‌گونه که بدن انسان مبتلابه بیماری‌های، آفات، آسیب‌ها و امراضی می‌شود؛ جامعه نیز ممکن است مبتلابه آسیب‌ها، آفات و بیماری‌هایی شود که باید درمان شوند، در غیر این صورت ممکن است حیات اجتماعی با بحران و بلکه نابودی مواجه شود. به‌رحال منظور از آسیب‌های اجتماعی، بی‌نظمی‌ها، نابسامانی‌ها، اختلالات و انحرافات از هنجارهای پذیرفته جامعه می‌باشد که بخش قابل توجهی از مردم یک جامعه را گرفتار کرده باشد (ستوده، ۱۳۷۹: ۱۴-۱۵). آسیب‌های اجتماعی معلول عدم پایداری بخشی از جامعه به هنجارهای اجتماعی پذیرفته می‌باشد. طبیعتاً مصداق آسیب‌های اجتماعی در جوامع مختلف، متفاوت است؛ زیرا مقیاس آسیب در هر جامعه‌ای، بر اساس دوری و فاصله از هنجارها و ارزش‌های پذیرفته آن جامعه تعیین می‌شوند (شریفی، ۱۳۹۷: ۱۰۰). عبداللهی آسیب اجتماعی را به هر نوع عمل فردی یا جمعی اطلاق می‌کند که در چارچوب اصول اخلاقی و قواعد عام عمل جمعی رسمی و غیررسمی جامعه قرار نگرفته و در نتیجه با منبع قانونی و یا قبح اخلاقی و اجتماعی روبه‌رو می‌گردد. به همین دلیل، کج‌روان سعی دارند کج‌روی‌های خود را از دید ناظران قانون، اخلاق عمومی و نظم اجتماعی پنهان نمایند؛ زیرا در غیر این صورت با پیگرد قانونی، تکفیر اخلاقی، طرد اجتماعی مواجه خواهند شد (عبداللهی، ۱۳۸۱: ۱۵). هیلارد و تومبس (۲۰۰۷) دسته‌بندی از آسیب‌های اجتماعی ارائه نموده‌اند که شامل:

۱- آسیب‌های جسمی: این آسیب‌ها منجر به مرگ زودرس و یا آسیب‌های جدی جسمی خواهند شد. مانند تصادفات رانندگی، قرار گرفتن در معرض آلاینده‌های مختلف محیطی، حمله، بیماری، کمبود مواد غذایی مناسب، بی‌سرپناهی، مرگ، شکنجه و بی‌رحمی از سوی مقامات دولتی.

۲- آسیب‌های مالی، اقتصادی: شامل فقر و اشکال مختلفی از دارایی و خسارت مالی، فقر، بیکاری، سوءاستفاده از وجوه دولتی می‌باشد (Hillyard & Tombs, 2007: 23).

در همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در سال ۱۳۹۰ در تهران، طیف وسیعی از آسیب‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی که در ایران امروز مشهود است، معرفی گردید. این آسیب‌ها شامل اعتیاد و قاچاق، مواد مخدر، خودکشی، طلاق، جرم و جنایت، پرخاشگری و خشونت، کودکان آسیب‌دیده اعم از کودکان خیابانی و دختران فراری، روسپیگری، تکدی و بی‌خانمانی، جرائم مالی و اقتصادی، سرقت، بیکاری، همسر آزاری، بحران هویت، خودکشی، فقر، وندالیسم، رانت‌خواری، رابطه گرابی، رشوه‌خواری، مزاحمت‌های خیابانی، تجاوز به عنف و قانون‌گریزی می‌باشند (روزنامه اعتماد، ۱۳۹۳: ۱۶). پژوهشگران دیگری همچون معتمدی (۱۳۸۶) بیکاری، اعتیاد، فقر، رباخواری، رشوه‌خواری، تکدی‌گری، خانواده نابسامان، طلاق، فرار از منزل، دختران فراری، کودکان خیابانی، کودکان یتیم، کودک‌آزاری، مشکلات جوانان، ناهنجاری آموزشی، فرار مغزها، ترک تحصیل، آوارگی، مهاجرت، حاشیه‌نشینی، فحشا روسپی‌گری، همسر آزاری، بیوه‌گی، سرقت، جنایت، خودکشی، اوباشگری، زندانیان؛ ارشد و درویشی فرد (۱۳۹۳) اعتیاد، مسائل کودکان و زنان (کودکان کار)، تکدی‌گری، کودک‌آزاری، تن‌فروشی، هم‌خانگی (هم‌باشی) «ازدواج غیررسمی»، قماربازی، خریدوفروش مواد، زورگیری، خشونت، تخریب اموال عمومی و خصوصی، سرقت؛ روزبهانی (۱۳۹۳) شرارت و ایجاد وحشت در ساعاتی از شبانه‌روز توسط افراد مست و الکلیسم، نزاع و درگیری، سرقت، فقر، اعتیاد به انواع مواد مخدر، سوءاستفاده از زنان و کودکان بی‌سرپرست (به‌عنوان ساقی مواد مخدر)، کودکان خیابانی و فراری، اختلافات خانوادگی، باندهای خلاف‌کار، خطرات ناشی از وجود معتادین، خریدوفروش انواع مواد مخدر، بیکاری، خودکشی، وندالیسم (تخریب اموال عمومی)، جرم و جنایت، فساد

اخلاقی و رفتاری (روسپیگری)، افراد متکدی و بی‌خانمانی؛ قاسمی قوشه‌گبندی و عطوفی‌سلمانی (۱۳۹۴) اعتیاد، خشونت، بزهکاری، طلاق، بیکاری، خودکشی و خودسوزی؛ مهدی‌پور (۱۳۹۷) شامل طلاق، حاشیه‌نشینی، مفاسد اخلاقی، نرخ بیکاری، اعتیاد به مصرف مواد مخدر؛ مؤمنی و ایرانخواه (۱۳۹۹) قتل، خودکشی، اعتیاد، سرقت، زورگیری، انحرافات جنسی؛ فولادیان و رضایی بحرآبادی (۱۳۹۸) کودکان کار، روسپی‌گری، همسر آزاری، دختران فراری، کودک‌آزاری، معتادان و مکان‌های خریدوفروش مواد مخدر؛ برزگر ولیک‌چالی و همکاران (۱۳۹۸) فقر، گرایش به اعتیاد، از خودبیگانگی، انزوای اجتماعی، احساس محرومیت، استفاده از مشروبات الکلی، قانون‌گریزی، احساس ناامنی، اختلال روانی، اختلال در سلامت اجتماعی را از انواع آسیب‌های اجتماعی دانسته‌اند.

جامعه‌شناسان دلایل مختلفی را از ابتدا تاکنون درباره آسیب‌های اجتماعی و قانون‌گریزی افراد در جامعه مطرح نموده‌اند. عمده این نظریه‌ها را می‌توان در دو پارادایم اثبات‌گرا و پارادایم برساخت‌گرا دسته‌بندی نمود (بابایی و فیروزجائیان، ۱۳۸۸:۱۳). این نظریه‌ها برای تحلیل آسیب‌های اجتماعی یا بر فرد تأکید نموده‌اند یا تأکید آن‌ها بیشتر بر جامعه بوده است. نظریه‌های فردگرا در تبیین آسیب‌های اجتماعی و انحرافات فرد را در کانون تحلیل قرار داده‌اند در مقابل نظریه‌های جامعه‌گرا نیز تأثیرات محیط اجتماعی که فرد در آن قرار دارد را مورد تحلیل قرار می‌دهد. در این دسته نظریه‌ها که می‌توان آن را نظریه‌های جامعه‌شناسی انحراف اجتماعی نام نهاد، فرد به‌عنوان انسانی اجتماعی در نظر گرفته می‌شود که رفتارش کاملاً مطابق با شرایطی که در آن زندگی می‌کند قابل فهم است.

نظریه تضاد یا انتقادی

سرمنشأ آسیب‌های اجتماعی را از نتایج منفی سرمایه‌داری و ایجاد فاصله طبقاتی می‌داند. بر اساس این دیدگاه، سرنخ مسائل اجتماعی در مسائل اقتصادی نهفته است. از نظر این دسته از صاحب‌نظران بروز و ظهور آسیب‌های اجتماعی در گذر جوامع توسعه‌نیافته به سمت توسعه، اجتناب‌ناپذیر است (زاهدی اصل، ۱۳۹۳: ۳۸-۳۹). به بیان خلاصه می‌توان گفت این نگاه است که افراد در معرض آسیب در موقعیت فرودست و زیر سلطه گرفتار آسیب شده‌اند. در این نظریه از خودبیگانگی گروه‌های زیر سلطه سبب‌ساز بروز و گسترش مسائل اجتماعی دانسته می‌شود. اساس و شالوده تمامی نظریه‌های تضاد اجتماعی در حوزه مطالعه انحرافات نیز اندیشه‌های مارکسیستی است که با تکیه بر نقش دولت در تولید جرم، رفتارهای کج روانه را یا عکس‌العملی در برابر توزیع نابرابر قدرت و ثروت در جامعه می‌دانند یا نوعی کارکرد گونه‌های متفاوت تضاد موجود در درون جامعه (سلیمی و همکاران، ۱۳۸۰: ۴۵۷). در این رویکرد انتقادی، نظام اقتصادی سرمایه‌داری مبتنی بر رقابت بازار و جست‌وجوی منافع شخصی است. بنابراین هر فعالیت تجاری در پی بیشترین تولید یا کمترین هزینه برای بالاترین سود ممکن است و در نتیجه، طبقه کارگر و کم‌درآمد با پیامدهایی مانند فقر، بیکاری، امید کمتر به زندگی، فقر بهداشت جسمی و روحی، الکلیسم و نرخ بالای جرم در حوزه‌های شخصی، مالی و نظم عمومی مواجه می‌شود (رایبینگتن و واینبرگ، ۱۳۹۰: ۱۸۴).

بر این اساس، دسته‌بندی‌های مختلفی از مسائل و آسیب‌های اجتماعی در شهر را می‌توان ارائه نمود، با اندکی تسامح می‌توان آسیب‌های اجتماعی را همان آسیب‌های شهری تلقی کنیم. هنگامی که از آسیب‌های اجتماعی شهری بحث می‌شود، منظور آن دسته از آسیب‌هایی هستند که ذاتاً زیر تأثیر گسترش و تغییرات شهری قرار دارند و به تعبیری مهم‌ترین دلیل و علت وجودی آن‌ها توسعه فضاهای شهری و جامعه به دلیل شهری شدن دچار این مشکلات و آسیب‌ها می‌شود (بواندیا؛ ۱۳۸۰، ۲۸). کج‌روی‌های شهری همان ناهنجاری‌هایی است که در سطوح مختلف خود موجب

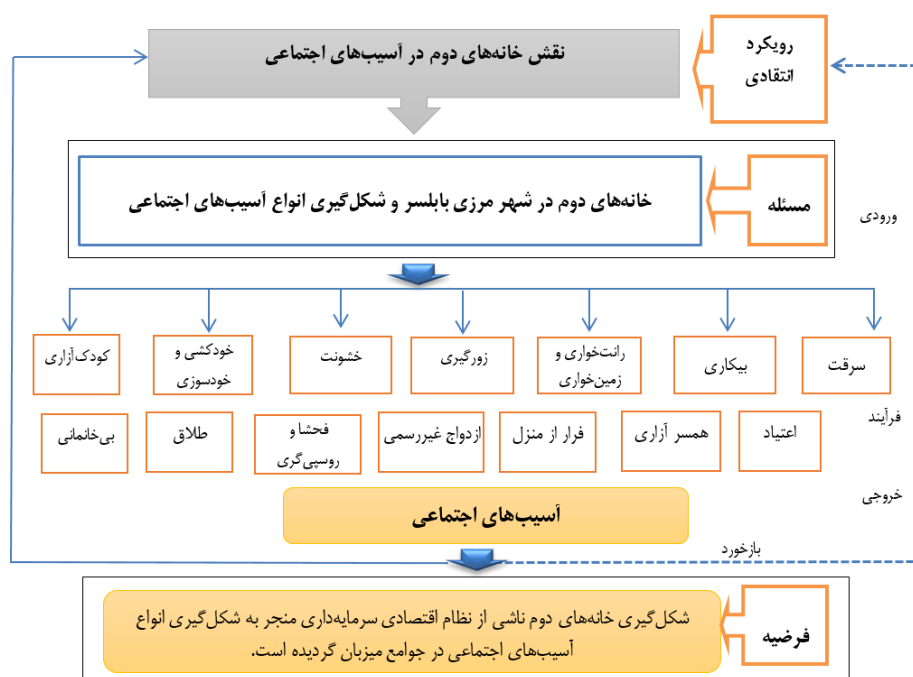
آسیب‌های ساختاری، کارکردی و انتظامی برای جامعه شهری می‌شود (موسوی، ۱۳۷۸: ۶). آسیب‌های شهری را می‌توان در ۴ دسته مشخص نمود:

دسته اول متغیرهای زمینه‌ای هستند و عواملی مانند جمعیت و مهاجرت‌های شهری را در برمی‌گیرند که نقش قابل توجهی در شدت و گستره دیگر آسیب‌ها دارند؛

دسته دوم آسیب‌های شهری ناظر به آسیب‌های کالبدی شهری می‌باشد. در این بعد بر اثر مهاجرت‌های گسترده، افزایش جمعیت و فقر شهری به تدریج زاغه‌ها و حاشیه‌های شهری شکل گرفته و بخش قابل توجهی از فضاهای فیزیکی و کالبدی را نیز تحت تأثیر خود قرار می‌دهد؛

دسته سوم آسیب‌های شهری مسائل و پدیده‌هایی هستند که زیر عنوان آسیب‌های اجتماعی نام‌گذاری می‌شوند و بخش عمده‌ای از آسیب‌های اجتماعی شهری را شامل می‌شوند (بالتاین، ۱۹۹۹: ۳۳). آسیب‌هایی که یا متوجه افراد و یا متوجه اموال (شخصی یا عمومی) می‌باشند. تجاوز مالی و یا جنسی از نمونه‌های آسیب به افراد و تخریب اموال عمومی به عنوان یکی از نمادهای وندالیسم، از نمونه‌های آسیب به فضاهای عمومی شهری است (فیشر، ۱۹۹۵: ۷).

دسته چهارم از آسیب‌های اجتماعی در فضاهای شهری ناشی از ضعف همبستگی اجتماعی است که آسیب‌های ارتباطی مانند کاهش اعتماد جمعی، ضعف بنیان‌های اخلاقی و بی‌هنجاری در فضاهای شهری را موجب می‌شود. این دسته از مسائل اجتماعی لایه زیرین آسیب‌های اجتماعی کلان و مشهود جامعه را شکل می‌دهند و به عنوان متغیر واسطه، نقش مهمی در شدت و گستره آسیب‌های اجتماعی دارند و به تعبیری می‌توان آن‌ها را نیز از جمله عوامل و زمینه‌های شکل‌گیری آسیب‌های اجتماعی تلقی نمود. محصول ترکیب این عوامل واسطه با زمینه‌ها و فقر شهری، آسیب‌های اجتماعی بیشتری را دامن زده و مواردی مانند فرار جوانان، اعتیاد، طلاق و خودکشی را موجب می‌گردد (عمید، ۱۳۹۵: ۲۱). خانه‌های دوم به عنوان الگوی جدیدی از سکونت در شهرها علاوه بر سبک و ظاهری متفاوت و متمایز از ساختمان‌های بومی و حضور مالکان غیربومی در مقاصد و نگاه سرمایه‌دارانه و گذران اوقات فراغت آن‌ها به این خانه‌ها اثرات و آسیب‌های اجتماعی را می‌تواند به همراه داشته باشد که لازم به شناسایی آن‌ها می‌باشد.

شکل شماره ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر ماهیت توصیفی-تحلیلی و از نظر هدف کاربردی است. روش مورد استفاده برای گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای-اسنادی و میدانی است. در بخش اسنادی مدارک و اطلاعات موجود در خصوص موضوع گردآوری شده است. علاوه بر این با توجه به ماهیت پژوهش ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه است. در این پژوهش ابتدا با بررسی‌های صورت گرفته در بستر مقالات و تحلیل محتوای آن‌ها اثرات اجتماعی و انواع آسیب‌های اجتماعی ناشی از خانه‌ها دوم در مقاصد گردشگری شناسایی شدند (جدول شماره ۱).

جدول شماره ۱. تحلیل محتوای انواع آسیب‌های اجتماعی

پژوهشگران	آسیب‌های اجتماعی
معتمدی، ۱۳۸۶	بیکاری، اعتیاد، فقر، رباخواری، رشوه‌خواری، تکدی‌گری، خانواده نابسامان، طلاق، فرار از منزل، دختران فراری، کودکان خیابانی، کودکان یتیم، کودک‌آزاری، مشکلات جوانان، ناهنجاری آموزشی، فرار مغزها، ترک تحصیل، آوارگی، مهاجرت، حاشیه‌نشینی، فحشا و روسپی‌گری، همسر آزاری، بیوه‌گی، سرقت، جنایت، خودکشی، اوباشگری، زندانبان
ارشد و درویشی‌فرد، ۱۳۹۳	اعتیاد، مسائل کودکان و زنان (کودکان کار)، تکدی‌گری، کودک‌آزاری، تن‌فروشی، هم‌خانگی (هم‌باشی) «ازدواج غیررسمی»، قماربازی، خریدوفروش مواد، زورگیری، خشونت، تخریب اموال عمومی و خصوصی، سرقت
قاسمی قوشه‌گنبدی و عطوفی‌سلمانی، ۱۳۹۴	اعتیاد، خشونت، بزهکاری، طلاق، بیکاری، خودکشی و خودسوزی
مهدی‌پور، ۱۳۹۷	طلاق، حاشیه‌نشینی، مفاسد اخلاقی، نرخ بیکاری، اعتیاد به مصرف مواد مخدر
مؤمنی و ایرانخواه، ۱۳۹۹	قتل، خودکشی، اعتیاد، سرقت، زورگیری، انحرافات جنسی
فولادیان و رضایی بحرآبادی	کودکان کار، روسپی‌گری، همسر آزاری، دختران فراری، کودک‌آزاری، معتادان و مکان‌های خریدوفروش مواد مخدر
برزگر ولیک‌چالی و همکاران، ۱۳۹۸	فقر، گرایش به اعتیاد، ازخودبیگانگی، انزوای اجتماعی، احساس محرومیت، استفاده از مشروبات الکلی، قانون‌گریزی، احساس ناامنی، اختلال روانی، اختلال در سلامت اجتماعی
هدایت و باسیتی، ۱۳۹۹	ورود ارزش‌های متضاد، دوقطبی شدن سن ازدواج، ضعف پیوند بین نسلی، شیوع فساد، افزایش آسیب‌های جنسی و جسمی، افزایش خشونت خانگی، مصرف مواد انرژی‌زا، فقر فرهنگی خانواده‌ها، طلاق‌های زودهنگام و شیوع مسائل جنسی خانواده‌ها، طلاق عاطفی زوجین، افزایش خشونت خیابانی، بیکاری بیش‌ازحد، افزایش قیمت زمین و مسکن
Flognfeldt, 2002	دگرگونی بر شخصیت و هویت افراد محلی
Chaplin, 2001; Hoogendoorn, Visser, 2011; Hay and Visser; 2014	استفاده از مشروبات الکلی و دگرگونی بر هویت جوامع میزبان، تغییر در فضای داخلی و خارجی خانه دوم منجر به پینش جدیدی در مسکن و زندگی جوامع میزبان شده است
Marjavaara, 2008; Hay and Cisser; 2014	افزایش قیمت زمین رانت را به همراه داشته که منجر به کاهش قدرت خرید ساکنان محلی و عدم دسترسی به مسکن قابل استطاعت در جوامع میزبان گردیده است.
Hay and Cisser; 2014	بیکاری، افزایش هزینه‌های زندگی، مهاجرت، سکونتگاه‌های غیررسمی، کاهش تعداد کارگران روزمزد و جذب آن‌ها در خانه‌های دوم
Brida et al, 2009	افزایش قیمت زمین و مسکن منجر به کاهش مسکن قابل استطاعت و بی‌خانمانی شده است، دگرگونی هویت فرهنگی و آداب‌ورسوم‌ها، افزایش هزینه‌های زندگی منجر به ایجاد فقر در جامعه میزبان شده است، افزایش جرم و جنایت
Gallent et al, 2017; Gallent, 2014	اختلال در بازار مسکن و ایجاد بی‌خانمانی، افزایش قیمت زمین و مسکن و رانت‌خواری، جابه‌جایی و مهاجرت بومیان، افزایش نرخ اجاره‌بها، آسیب به شبکه‌های اجتماعی، دگرگونی بر شخصیت و هویت افراد محلی

برای اندازه‌گیری این آسیب‌ها پرسشنامه‌ای در قالب طیف پنج گزینه‌ای لیکرت از بسیار کم بارزش ۱ تا بسیار زیاد بارزش ۵ طراحی گردید (جدول شماره ۲).

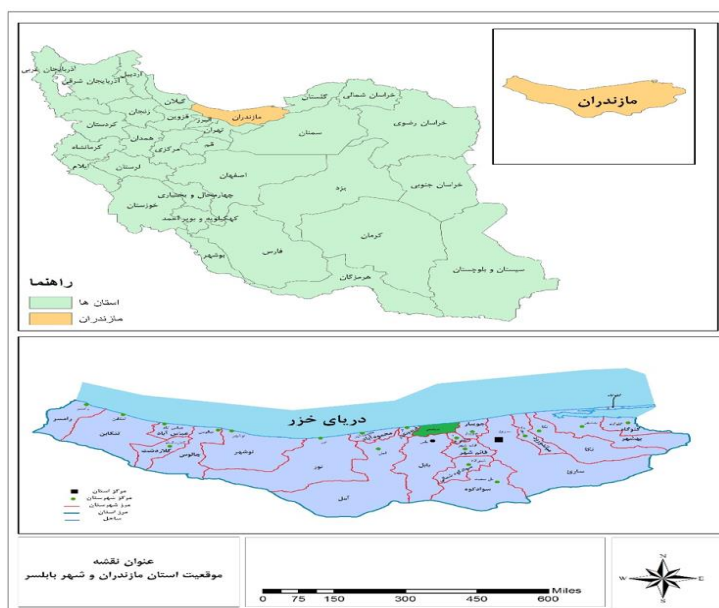
جدول شماره ۲. آسیب‌های اجتماعی انتخابی جهت بررسی

آسیب‌های اجتماعی انتخابی
سرقت، بیکاری، اعتیاد، همسر آزاری، فرار از منزل، هم‌خانگی (هم‌باشی) و ازدواج غیررسمی، فحشا و روسپیگری، رانت‌خواری و زمین‌خواری، قماربازی، زورگیری، خشونت، طلاق، بی‌خانمانی، خودکشی و خودسوزی، کودک‌آزاری، تخریب اموال عمومی و خصوصی

بعد از طراحی، روایی پرسشنامه با نظر خبرگان انجام گردید. بدین‌صورت که از ۱۰ نفر از متخصصان و کارشناسان صاحب‌نظر علوم اجتماعی و حوزه آسیب‌های اجتماعی که با موضوع مورد مطالعه آشنایی داشتند و تاکنون در این زمینه مطالعه و پژوهشی انجام داده و در دسترس بودند انتخاب و از آن‌ها خواسته شد تا در رابطه با آسیب‌های اجتماعی نظر دهند. بعد از تأیید نظر خبرگان پایایی آن نیز با روش آلفای کرونباخ انجام شد و پایایی به‌دست‌آمده برابر با ۰/۷۸ است که نشان از پایایی مناسب جهت سنجش سؤالات می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش کلیه ساکنان شهر بابلسر که بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ تعداد ۵۹۹۶۶ نفر می‌باشند. حجم نمونه از طریق فرمول کوکران به تعداد ۳۸۲ نفر محاسبه شده است. داده‌های تحقیق از طریق نمونه‌گیری تصادفی ساده از ساکنان محلات مختلف شهر بابلسر انتخاب شدند. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار Spss و از آزمون‌های آماری آزمون تی تک نمونه‌ای و فریدمن استفاده شده است.

محدوده مورد مطالعه

شهر مرزی بابلسر یکی از شهرهای ساحلی استان مازندران در شمال کشور بین دریای خزر و رشته‌کوه البرز قرار دارد. این شهر دارای مساحتی بالغ بر ۱۹۱۹ هکتار و بر اساس سرشماری ۱۳۹۵ جمعیتی معادل ۵۹۹۶۶ نفر می‌باشد. شهر بابلسر از شمال به دریای خزر، از جنوب به شهرستان بابل، از شرق به شهرستان جویبار و از غرب به شهرستان فریدون‌کنار محدود می‌باشد.

شکل شماره ۲. موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه

بحث و یافته‌ها

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که از تعداد پاسخگویان درصد ۶۰/۷۳ (۲۳۲ نفر) را مردان و ۳۹/۲۶ درصد (۱۵۰ نفر) را زنان تشکیل داده‌اند. بر اساس سن، رده سنی ۴۱-۵۰ سال، با ۴۳ درصد بیشترین میزان از پاسخ‌دهندگان را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول شماره ۳. ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخ‌دهندگان

گروه‌های سنی (سال)	درصد فراوانی	تحصیلات	درصد فراوانی
زیر ۳۰ سال	۱۰/۵	بی‌سواد	۳/۹۲
۳۱-۴۰	۱۱/۳	سیکل	۲۵/۶۵
۴۱-۵۰	۴۳	دیپلم	۴۵/۲۸
۵۱-۶۰	۲۸/۲	لیسانس و فوق‌لیسانس	۲۳/۲۹
۶۱ به بالا	۷	دکتر و بالاتر	۱/۸۳
جمع	۱۰۰	جمع	۱۰۰

یافته‌های حاصل از ۳۸۲ پرسشنامه شهروندان شهر مرزی بابلسر مبنی بر نقش خانه‌های دوم در شکل‌گیری انواع آسیب‌های اجتماعی حاکی از آن است که سرقت که بخش قابل توجهی از جرائم در شهرها را نشان می‌دهد با میانگین (۴/۲۹) در شهر بابلسر بیشترین میزان را به خود اختصاص داده است. وجود خانه‌های دوم که در اکثر اوقات سال در شهر بابلسر خالی می‌باشند و همچنین حضور افراد ناشناس در محلات منجر به افزایش نرخ سرقت گردیده است. آسیب اجتماعی دیگر زورگیری است. زورگیری که به معنای به دست آوردن پول، مال یا هر چیز دیگری با توسل به اجبار و خشونت می‌باشد با (۳/۹۳) به عنوان دومین آسیب اجتماعی از سوی پاسخ‌دهندگان در شهر بابلسر انتخاب شده است. سومین آسیب اجتماعی خشونت با میانگین (۳/۶۸) می‌باشد. خشونت که دربردارنده صدمه، آسیب یا خسارت به انسان یا غیر انسان و یا یک شی می‌باشد در سال‌های اخیر در شهر بابلسر افزایش چشم‌گیری داشته است. صدمه و آسیب به مکان‌های عمومی همچون پارک‌ها، استراحتگاه‌های ساحلی منجر به خسارات فراوانی به شهر بابلسر گردیده است. همچنین خشونت علیه زنان و حس ترس و ناامنی زنان در شهر بابلسر به دلیل حضور گردشگران و حضور غیربومیان این آسیب اجتماعی را در شهر بابل افزایش داده است. آسیب اجتماعی جدیدی با عنوان هم‌خانگی (هم‌باشی) و ازدواج غیررسمی (۳/۷۷) که در سال‌های اخیر به طرز چشمگیری در شهر بابلسر افزایش یافته است. هم‌باشی که برخی به‌غلط آن را «ازدواج سفید» نام نهاده‌اند، پدیده‌ای است که با افزایش طلاق‌ها نیز رو به فزونی گذاشته است. برخلاف بسیاری از کشورها که به‌عنوان فرمی مقبول از زندگی دو جنس پذیرفته شده است و به دلیل وجود اخلاق، تعهد و مسئولیت‌پذیری طرفین می‌توان آن را ازدواج غیررسمی دانست، در ایران نه‌تنها پذیرش اجتماعی چندانی ندارد، بلکه به دلیل زیرزمینی بودن و در بسیاری از موارد عاری بودن از قواعد اخلاقی، تعهد و مسئولیت‌پذیری، عملاً به یک رابطه جنسی فرو کاسته شده است که در آن واحد در چند رابطه در جریان است و به همین دلیل در فرم امروزی‌اش آن را باید آسیب‌زا دانست. شهر مرزی بابلسر به دلیل وجود تعداد بالای خانه‌های دوم خالی از یک‌طرف و حضور دانشجویان به‌عنوان شهر دانشگاهی از طرف دیگر گرایش به سکونت موقت و اجاره آن‌ها به‌صورت (ساعتی و یا روزانه) این آسیب اجتماعی را در شهر بابلسر افزایش داده است. آسیب اجتماعی رانت‌خواری و زمین‌خواری با میانگین (۳/۳۸) چهارمین آسیب اجتماعی در شهر بابلسر می‌باشد. زمین‌خواری نیز به مجموعه اقدامات متقلبانه و غیرقانونی افراد، تشکل‌ها و گروه‌ها که منجر به تصرف و تعرض به املاک و اراضی دولتی می‌شود، زمین‌خواری گفته می‌شود. زمین‌خواری از بارزترین نوع تجاوز به اراضی و املاک، تصرف غیرقانونی آن است که از بسترهای وقوع آن در شهر بابلسر می‌توان به

زمین‌های منابع طبیعی، مسکن و شهرسازی و سازمان ملی زمین و مسکن اشاره نمود. آسیب‌های اجتماعی شامل فرار از منزل با میانگین (۲/۴۳)، بیکاری (۲/۴۸)، اعتیاد (۲/۵۱) و بی‌خانمانی (۲/۵۴) نیز از آسیب‌های اجتماعی می‌باشند که کمتر در شهر بابلسر به وقوع پیوسته‌اند.

جدول شماره ۴. نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای آسیب‌های اجتماعی ناشی از خانه‌های دوم

آسیب‌های اجتماعی	میانگین	انحراف معیار	آمار آزمون T	سطح معناداری	میانگین تفاوت‌ها	تفاوت در سطح ۹۵٪ فاصله اطمینان	
						پایین‌ترین	بالا‌ترین
سرقت	۴/۲۹	۰/۶۷	۱۰۹	۰/۰۰۰	۴/۲۹	۴/۲۱	۴/۳۷
بیکاری	۲/۴۸	۱/۰۶	۴۵/۳۷	۰/۰۰۰	۲/۴۸	۲/۳۷	۲/۵۸
اعتیاد	۲/۵۱	۱/۱۰	۴۴/۶۸	۰/۰۰۰	۲/۵۱	۲/۴۰	۲/۶۲
همسر آزاری	۲/۵۶	۱/۰۷	۴۶/۶۶	۰/۰۰۰	۲/۵۶	۲/۴۵	۲/۶۷
فرار از منزل	۲/۴۳	۱/۰۶	۴۴/۵۷	۰/۰۰۰	۲/۴۳	۲/۳۳	۲/۵۴
هم‌خانگی (هم‌باشی) و ازدواج غیررسمی	۳/۷۷	۱/۱۴	۶۴/۲۳	۰/۰۰۰	۳/۷۷	۳/۶۵	۲/۸۹
فحشا و روسپیگری	۳/۳۶	۱/۲۶	۵۱/۹۱	۰/۰۰۰	۳/۳۶	۳/۲۳	۲/۴۸
رانت‌خواری و زمین‌خواری	۳/۳۸	۱/۲۸	۵۱/۶۲	۰/۰۰۰	۳/۳۸	۳/۲۵	۲/۵۱
قماربازی	۲/۸۶	۱/۲۲	۴۵/۶۲	۰/۰۰۰	۲/۸۶	۲/۷۴	۲/۹۹
زورگیری	۳/۹۳	۱/۰۶	۷۲/۳۹	۰/۰۰۰	۳/۹۳	۳/۸۳	۴/۰۴
خشونت	۳/۶۸	۱/۱۶	۶۱/۶۴	۰/۰۰۰	۳/۶۸	۳/۵۶	۳/۸۰
طلاق	۳	۱/۲۸	۴۵/۷۵	۰/۰۰۰	۳	۲/۸۷	۳/۱۳
بی‌خانمانی	۲/۵۴	۱/۲۲	۴۰/۵۳	۰/۰۰۰	۲/۵۴	۲/۴۲	۲/۶۷
خودکشی و خودسوزی	۲/۵۷	۱/۱۷	۴۲/۶۹	۰/۰۰۰	۲/۵۷	۲/۴۵	۲/۶۸
کودک‌آزاری	۳/۰۸	۱/۳۰	۴۶/۱۷	۰/۰۰۰	۳/۰۸	۲/۹۵	۳/۲۱
تخریب اموال عمومی و خصوصی	۳/۰۷	۱/۳۰	۴۵/۹۲	۰/۰۰۰	۳/۰۷	۲/۹۴	۳/۲۰

جهت رتبه‌بندی آسیب‌های اجتماعی از آزمون فریدمن استفاده شده است. یافته‌های حاصل از این آزمون بیانگر این است که آسیب اجتماعی سرقت با (۱۲/۷۴) بالاترین رتبه را در بین سایر آسیب‌های اجتماعی در شهر بابلسر کسب نموده است. سایر آسیب‌های اجتماعی از جمله زورگیری (۱۱/۵۰)، هم‌خانگی (هم‌باشی) و ازدواج غیررسمی (۱۰/۸۱)، خشونت (۱۰/۶۶) رتبه‌های دوم تا چهارم را دارند.

جدول شماره ۵. آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی آسیب‌های اجتماعی

رتبه‌بندی	آزمون فریدمن	آسیب‌های اجتماعی
۱	۱۲/۷۴	سرقت
۱۵	۶/۲۳	بیکاری
۱۴	۶/۴۱	اعتیاد
۱۳	۶/۴۷	همسر آزاری
۱۶	۶/۰۸	فرار از منزل
۳	۱۰/۸۱	هم‌خانگی (هم‌باشی) و ازدواج غیررسمی
۶	۹/۳۳	فحشا و روسپیگری
۵	۹/۴۰	رانت‌خواری و زمین‌خواری
۱۰	۷/۶۵	قماربازی
۲	۱۱/۵۰	زورگیری
۴	۱۰/۶۶	خشونت

۹	۸/۳۹	طلاق
۱۲	۶/۶۵	بی‌خانمانی
۱۱	۶/۶۸	خودکشی و خودسوزی
۷	۸/۵۶	کودک‌آزاری
۸	۸/۵۳	تخریب اموال عمومی و خصوصی
۳۸۲		تعداد
۱۲۸۹/۲۵		مقدار کای اسکوتر
۱۵		درجه آزادی
۰/۰۰۰		سطح معناداری

نتیجه‌گیری

اغلب محققان پدیده خانه دوم را از این نظر که نیازمند یک محیط آرام و طبیعت جذاب است؛ مربوط به نواحی روستایی می‌دانند و در انبوهی از مطالعات پیشین، غالباً این پدیده در بستر نواحی روستایی بررسی و تحلیل شده است. درحالی‌که شهرهای زیادی هستند که خانه‌های دوم، بخش‌های قابل توجهی از مساحت آن‌ها را تشکیل می‌دهند و آثار متعددی به دنبال دارند. نمونه بارز این ادعا شهرهای ساحلی حاشیه دریای خزر از جمله شهر بابلسر می‌باشد.

برخورداری از موقعیت جغرافیایی و آب‌وهوای مناسب و همچنین برخورداری از منابع غنی طبیعی دریا منجر به شکل‌گیری و توسعه گردشگری از جمله خانه‌های دوم در این شهر شده است. اصلی‌ترین دلیل استفاده از خانه‌های دوم در این شهر، تفریح و گذران اوقات فراغت در ایام مختلف سال، به‌خصوص در تعطیلات می‌باشد. افراد برای فرار از آلودگی هوا، ترافیک، سروصدا به این شهر سفر می‌کنند و بخشی از سال را در این شهر ساحلی می‌گذرانند. علاوه بر این، در شهر بابلسر با نقش دانشگاهی خانه‌های دوم به‌عنوان محل اقامت موقت و هفتگی اساتید دانشگاه و دانشجویان نیز استفاده می‌شود. در نتیجه می‌توان گفت تمایل به گذران اوقات فراغت در حریم‌های خصوصی به‌عنوان اصلی‌ترین عامل به‌عنوان انگیزه برای داشتن خانه دوم، منجر به افزایش تقاضای مسکن شده است. در حال حاضر شهرهایی که با این پدیده روبه‌رو هستند نسبت به شهرهایی که خانه دوم کمتر در آن‌ها به چشم می‌خورد، ویژگی‌ها و سیمای کاملاً متفاوتی دارند. لذا بررسی پدیده خانه دوم در بستر مراکز شهری از منظر دامنه وسیع آثار و تبعاتی که دارند واجد ارزش می‌باشند. در شهر بابلسر چیزی حدود ۳۰ الی ۳۵ درصد از کل واحدهای مسکونی به خانه‌های دوم اختصاص یافته است (کاظم‌زاده مس‌چی، ۱۳۹۶) که سهم نسبتاً زیاد این خانه‌ها، شرایط بسیار ویژه‌ای را برای این شهر رقم‌زده است که مشابه آن در کشور کم‌نظیر می‌باشد. خانه‌های دوم علاوه بر اثرات مثبت اقتصادی که بر جامعه میزبان می‌گذارد اثرات منفی بسیاری نیز برجای می‌گذارد که از مهم‌ترین این اثرات، آسیب‌های اجتماعی می‌باشد.

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که در شهر مرزی بابلسر علاوه بر آسیب‌های اجتماعی همچون سرقت، زورگیری، خشونت، تخریب اموال خصوصی و عمومی نوع دیگری از آسیب‌های اجتماعی همچون هم‌خانگی (هم‌باشی) و ازدواج غیررسمی در حال شکل‌گیری است که در آمارهای رسمی و به‌طورجدی به آن‌ها توجه نشده است و رانت‌خواری و زمین‌خواری نیز در حال افزایش است. یافته‌های حاصل از پرسشنامه نیز در بین انواع آسیب‌های اجتماعی سرقت (۴/۲۹) بر اساس بیشترین میزان جرم در بابلسر بر اساس پرونده‌های ورودی به دادسرای بابلسر با توجه به توربستی بودن و حجم زیاد گردشگران رتبه اول را به خود اختصاص داده است. زورگیری (۳/۹۳)، خشونت (۳/۶۸)، هم‌خانگی (هم‌باشی) و ازدواج غیررسمی (۳/۷۷) همان‌گونه که ذکر گردید وجود تعداد انبوهی از خانه‌های دوم خالی و سپردن آن‌ها به مشاورین املاک و از طرفی دیگر حضور دانشجویان منجر به اجاره دادن این خانه‌ها به‌صورت روزانه و ساعتی به آن‌ها شده که این امر آسیب اجتماعی همچون هم‌خانگی و ازدواج غیررسمی را در شهر بابلسر افزایش داده است. آسیب اجتماعی بعدی

رانت‌خواری و زمین‌خواری است که (۳/۳۸) شامل دریا خواری، جنگل‌خواری، مرتع خواری، کوه خواری و تغییر کاربری غیرقانونی اراضی کشاورزی به دلیل بالا بودن تعداد تقاضای خرید ویلا می‌باشد و به همین دلیل پرونده‌های زمین‌خواری بسیاری در شهر بابلسر وجود دارد. وقوع بالای آسیب‌های اجتماعی چون سرقت، زورگیری، خشونت با نتایج حاصل شده از یافته‌های فقیه عبداللهی (۱۳۹۴)، کاظم‌زاده مس‌چی (۱۳۹۶)، رزاقی و همکاران (۱۳۹۶) که نسبت گسترش خانه‌های دوم در شهرها را موجب تضعیف امنیت اجتماعی در شهر دانستند، همخوانی دارد.

پیشنهادهای اجرایی:

- ✎ برنامه‌ریزی، مدیریت، سازمان‌دهی و ارائه الگوی توزیع خانه‌های دوم در شهر بابلسر؛
- ✎ شناسایی دقیق آسیب‌های اجتماعی و ارائه راهکار برای مقابله با آن‌ها؛
- ❖ کنترل و نظارت بیشتر نیروی انتظامی در محلات دارای خانه‌های دوم برای جلوگیری از هرگونه زورگیری و خشونت؛
- ❖ جهت جلوگیری از آسیب اجتماعی هم‌خانگی (هم‌باشی) و ازدواج غیررسمی که آمار آن به‌صورت رسمی منتشر نمی‌شود مشاورین املاک در شهر بابلسر نقش مؤثری در گسترش این پدیده دارند. لذا نظارت دقیق بر سیستم اجاره دهی مشاورین املاک تا حدود زیادی از بروز این پدیده جلوگیری خواهد نمود؛
- ❖ زمین‌خواری از دیگر آسیب‌های اجتماعی است که در سال‌های اخیر به طرز چشمگیری در شهر بابلسر گسترش یافته است نظارت سازمان‌های متولی همچون شهرداری، فرمانداری، استانداری و سازمان زمین و مسکن تا حدودی می‌تواند بر این آسیب اجتماعی را کنترل نماید.

تقدیر و تشکر

بنا به اظهار نویسنده مسئول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

منابع

- (۱) احمدی‌پور، زهرا؛ حافظ‌نیا، محمدرضا؛ محمدپور، علیرضا (۱۳۸۷) تأثیرات اقتصادی و اجتماعی بازگشایی مرزها (نمونه موردی: بخش باج‌گیران در مرز ایران و ترکمنستان)، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره ۴۰، شماره ۶۵، صص. ۱-۱۸.
- (۲) احمدی‌گنابی، سامره (۱۳۹۵) بررسی رابطه بین توسعه گردشگری خانه‌های دوم و تغییر سبک زندگی در نواحی روستایی مطالعه موردی: روستاهای امیرآباد و علی‌آباد بخش چمستان شهرستان نور، پایان‌نامه کارشناسی ارشد علوم اجتماعی - پژوهش علوم اجتماعی (پژوهشگری علوم اجتماعی)، به راهنمایی قربانعلی ابراهیمی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران.
- (۳) ارشد، لیلی و درویشی‌فرد، علی‌اصغر (۱۳۹۳) بی‌سازمانی اجتماعی و امکان شکل‌گیری آسیب‌های اجتماعی (مطالعه موردی: محله هرنندی)، پژوهشنامه مددکاری اجتماعی، دوره ۱، شماره ۱، صص. ۱۳۵-۱۰۳.
- (۴) برزگر ولیک‌چالی، حسین؛ محمدی، اصغر؛ اسماعیلی، رضا (۱۳۹۸) اسکان غیررسمی و آسیب‌های اجتماعی در شرق مازندران، فصلنامه رفاه اجتماعی، دوره ۱۹، شماره ۷۵، صص. ۳۱۷-۲۸۱.
- (۵) بواندیا، هرناندوگومز (۱۳۸۰) جرائم شهری گرایش‌ها و روش‌های مقابله با آن‌ها، ترجمه فاطمه گیوچیان، چاپ اول، تهران: مرکز پژوهش‌های فرهنگی.
- (۶) توکلی بیدگلی، مجتبی (۱۳۹۵) ارزیابی پیامدهای گسترش گردشگری خانه‌های دوم نمونه موردی: بخش قمصر، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جغرافیا - طبیعت‌گردی (اکوتوریسم)، به راهنمایی محسن شاطریان، دانشکده منابع طبیعی و علوم زمین، دانشگاه کاشان.
- (۷) خسروی‌نژاد، محبوبه؛ صیدائی، اسکندر؛ صرامی، حسین (۱۳۹۱) گردشگری خانه‌های دوم و روابط متقابل شهر و روستا، فصلنامه اطلاعات جغرافیایی سپهر، دوره ۲۱، شماره پیاپی ۸۴، صص. ۶۹-۶۶.

- ۸) خوشفر، غلامرضا؛ موسی‌زاده، حسین؛ خداداد، مهدی (۱۳۹۵) تحلیلی بر کیفیت زندگی در مناطق مرزی (نمونه موردی: دهستان اتراک از توابع شهرستان گنبدکاووس)، پژوهش‌نامه مطالعات مرزی، دوره ۴، شماره ۴، صص. ۸۶-۵۳.
- ۹) رازقی، نادر؛ عباسی کلان، هادی؛ محجوبی دریاکناری، محبوبه (۱۳۹۶) خانه‌های دوم: تحلیل کیفی شکل‌گیری و کارکرد خانه‌های دوم در شهر بابلسر، دومین همایش ملی توسعه پایدار فضایی در سواحل دریای خزر، ۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۶، دانشگاه مازندران، صص. ۱۵-۱.
- ۱۰) رحمتی، منصور؛ محمدی حمیدی، سمیه؛ حسینی، مصطفی؛ رضائیان قیه‌باشی، احد (۱۳۹۸) تحلیل فضایی شاخص‌های سرقت استان‌های مرزی در راستای امنیت پایداری، پژوهش‌نامه مطالعات مرزی، دوره ۷، شماره ۳، صص. ۱۰۹-۷۹.
- ۱۱) رئیس، علیرضا (۱۳۹۳) پیامدهای اجتماعی خانه‌های دوم در نواحی روستایی مطالعه موردی: دهستان نسا، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، به راهنمایی قدیر فیروزنیا، دانشکده علوم اجتماعی، مرکز پیام نور تهران.
- ۱۲) روزبهانی، مرضیه (۱۳۹۳) نتایج تخریب محلات جرم‌خیز در آسیب‌های اجتماعی نمونه موردی: محله خاک سفید تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، به راهنمایی دکتر اکبر پرهیزکار، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی.
- ۱۳) ساروخانی، باقر (۱۳۸۰) درآمدی بر دایره المعارف علوم اجتماعی، چاپ سوم، تهران: موسسه کیهان.
- ۱۴) ستوده، هدایت‌الله (۱۳۷۹) آسیب‌شناسی اجتماعی، چاپ هفتم، تهران: آوای نور.
- ۱۵) شریفی، احمدحسین (۱۳۹۷) اصول روش‌شناختی پژوهش در مطالعات توصیفی آسیب‌های اجتماعی، مطالعات اسلامی آسیب‌های اجتماعی دانشگاه شاهد، دوره ۱، شماره پیاپی ۳، صص. ۹۷-۱۲۰.
- ۱۶) عبداللهی، محمد (۱۳۸۱) مجموعه مقالات اولین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی، چاپ اول، تهران: انتشارات آگه.
- ۱۷) عبداللهی، حسین (۱۳۹۸) بازتعریف اموال عمومی و آثار آن در نظام حقوقی ایران، پژوهش حقوق عمومی، دوره ۲۱، شماره ۶۳، صص. ۹۶-۶۶.
- ۱۸) عنابستانی، علی‌اکبر؛ جوانشیری، مهدی؛ کاویانی، سمیرا (۱۳۹۶) بررسی تأثیر رواج گردشگری خانه‌های دوم بر توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی مطالعه موردی: شهرستان کلاردشت، برنامه‌ریزی فضایی (جغرافیا)، دوره ۷، شماره ۲۶، صص. ۲۴-۱.
- ۱۹) عطاشنه، منصور و امیری، مهدی (۱۳۸۹) علل و عوامل جرم سرقت در شهر اهواز (سال‌های ۷۵ تا ۸۵)، علوم اجتماعی، دوره ۴، شماره ۱۱، صص. ۱۲۶-۱۰۳.
- ۲۰) فولادیان، مجید و رضایی بحرآباد، حسن (۱۳۹۸) نگاهی به آسیب‌های اجتماعی و جرائم در حاشیه شهر مشهد و بررسی عوامل تسهیل‌کننده آن، جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران، دوره ۸، شماره ۱، صص. ۲۷-۱.
- ۲۱) قاسمی قوشه‌گنبدی، فاطمه، عطوفی سلمانی، محمدرضا (۱۳۹۴) آسیب‌های اجتماعی و ارائه راهکارهای برای رسیدن به امنیت اجتماعی در جامعه، دومین کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی، روان‌شناسی و علوم اجتماعی، ۲۷ آبان ۱۳۹۴، مرکز همایش‌های بین‌المللی صداوسیما، صص ۷-۱.
- ۲۲) کاظم‌زاده مس‌چی، الیاس (۱۳۹۶) سنجش اثرات خانه‌های دوم بر پایداری اجتماعی و اقتصادی شهرهای نوار ساحلی استان مازندران، پایان‌نامه دوره کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری، به راهنمایی نوین تولایی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه مازندران.
- ۲۳) معتمدی، سید هادی (۱۳۸۶) اولویت‌بندی آسیب‌ها و مسائل اجتماعی در ایران، فصلنامه رفاه اجتماعی، دوره ۶، شماره ۲۴، صص. ۳۴۷-۳۲۷.
- ۲۴) مؤمنی، حسن و ایرانخواه، احمد (۱۳۹۹) جمعیت‌شناسی آسیب‌های اجتماعی (جرم‌زا) در مناطق ۲۲ گانه شهر تهران، فصلنامه جمعیت، دوره ۲۶، شماره ۱۰۷ و ۱۰۸، صص. ۱۲۲-۱۰۳.
- ۲۵) مهدی‌پور، فرشاد (۱۳۹۷) مجازی شدن آسیب‌های اجتماعی؛ مسئله‌ها و راه‌حل‌های سیاستی، دو فصلنامه علمی پژوهشی دین و سیاست فرهنگی، دوره ۵، شماره ۲، شماره پیاپی ۱۱، صص. ۸۰-۵۲.
- ۲۶) ممتاز، فریده (۱۳۸۱) انحرافات اجتماعی: نظریه‌ها و دیدگاه‌ها، چاپ اول، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- ۲۷) میرزاکریمی اصفهانی، مریم (۱۳۹۲) نقش‌آفرینی فضایی-کالبدی خانه‌های دوم در باغ بهادران اصفهان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، به راهنمای مصطفی طالشی، مرکز پیام نور تهران جنوب، دانشگاه پیام نور استان تهران.
- ۲۸) ولیقلی‌زاده، علی و حسین‌نژاد، اسماعیل (۱۳۹۵) ارزیابی نقش بازارچه‌های مشترک مرزی در توسعه و رفاه مناطق مرزنشین

- مطالعه موردی: بازارچه مرزی سیران بند بانه، پژوهشنامه مطالعات مرزی، دوره ۴، شماره ۴، صص. ۲۱-۲.
- ۲۹) ایزدی، حسن و صلح جو، مصطفی (۱۳۹۷) بررسی علل و پیامدهای شکل‌گیری خانه‌های دوم در حومه‌های کلان‌شهرها مورد پژوهی: شهر مشهد، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، دوره ۸، شماره ۳۱، صص. ۱۵۷-۱۳۰.
- 30) Ashby, Peter. & Birch, Graham. & Haslett, Martin. (1975) Second homes in north Wales, *Town Planning Review*, Vol.46, No. 3, pp.323-333.
- 31) Butler, Tim. & Lees, Loretta. (2006) Super-gentrification in Barnsbury, London: globalization and gentrifying global elites at the neighbourhood level, *Transactions of the Institute of British Geographers*, Vol. 31, No. 4, pp 467-487.
- 32) Coppock, John, Terence. (1977) *Second homes: Curse or blessing?*, Edition1, Publisher Oxford UK.
- 33) Cottyn, I.R.P.J.B. (2011) The spatial and socio cultural impacts of second home development A case study on Franschoek South Africa, Master's Thesis, *International Development Studies*, Utrecht University.
- 34) Fernandez, Rodrigo. & Hofman, Annelore. & Aalbers, Manuel B. (2016) London and New York as a safe deposit box for the transnational wealth elite, *Environment and Planning A: Economy and Space*, Vol.48, No.12, pp.2443-2461.
- 35) Groth, Paul. (1994) *Living Downtown: The history of residential hotels in the United States*, Edition 1, Publisher University of California Press.
- 36) Müller, Dieter K. & Hall, Michael. C. (2004) *Tourism, Mobility and Second Homes between Elite Landscape and Common Ground*, edition 1, Publisher Channel View Publications.
- 37) Hillyard, Paddy. & Tombs, Steve. (2007) from 'crime' to social harm?, *Crime, law and social change*, Vol.48, No.1, pp.9-25.
- 38) Hoogendoorn, Gijsbert. & Visser, Gustav. (2010) The role of second homes in local economic development in five small South African towns, *Development Southern Africa*, Vol.27, No.4, pp.547-562.
- 39) Lees, Loretta. (2003) Super-gentrification: The case of Brooklyn heights, New York city, *Urban studies journal*, Vol.40, No.12, pp. 2487-2509.
- 40) Ley, David. (2011) *Millionaire migrants: Trans-Pacific life lines*, Vol.97, John Wiley & Sons.
- 41) Marjavaara, Roger. (2008) *Second home tourism: The root to displacement in Sweden?*, Doctoral dissertation, *Kulturgeografi*.
- 42) Paris, Chris. (2010) *Affluence, mobility and second home ownership*, Edition1, Publisher Routledge.
- 43) Roca, Zoran. (2016) *Second home tourism in Europe: Lifestyle issues and policy responses*. Edition1, Publisher Routledge.
- 44) Rogers, Dallas. & Koh, Sin Yee. (2017) The globalisation of real estate: The politics and practice of foreign real estate investment, *International Journal of Housing Policy*, Vol. 17, No.1, pp. 1-14.
- 45) Sassen, Saskia. (2001) *The global city New York, London, Tokyo*. Edition1, Publisher Princeton University.
- 46) Stiman, Meaghan. (2019) Second homes in the city and the country: a reappraisal of vacation homes in the twenty-first century, *International Journal of Housing Policy*, Vol. 20, No. 1, pp. 53-74.
- 47) Timothy, Dallen J. (2004) *Recreational Second Homes in the United States: Development Issues and Contemporary Patterns*, *Tourism, Mobility and Second Homes*, edition 1, Channel View Publications.